

מסורת הש"ס

(א) ברטות נה. מנחות 16. ע"ש, (ב) עירובין י"ט, (ג) [מסנהדרין לו. ברטות 10. מנילה 1, ד] ז"ל ללא מנשקף ליה, (ד) [ע"ש ע"ש פ"ב מ"א], ע"ש

תורה אור השלם

1. המזבח עץ שלוש אמות גבה וארכו שתיים אמות ומקצועותיו לו וארכו וקיריתו עץ וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה' יחזקאל מא כב 2. מזבח אדמה תעשה לי וזבחת עליה את עלתך ואת שלמך את צאנך ואת בקרך בכל המקום אשר אצביד את שמי אבוא אליך וברכתיה; שמות כ כ 3. ומשחרתם ה' ארץ והשלחן והמזבח והמזבחות וכלי הקדש אשר ישרתו בהם והמקדש וכל עבדתו; במדבר 3 לא 4. הלא כה דבר קאש נאם ה' ובפשיש יצחק קלע; יימיהו כג כט 5. ברוח השני שפתתך ומדברךך נאיה כפלה הרמון רתך מבעד לקמתך; שיר השירים 2 ד

הגהות הב"ח

(א) תוב' ד"ה פושעי וכו' חוץ מבעול כותית דמשכה ליה;

גליון הש"ס

רש"י ד"ה סלמנדרא היה הנבראת וכו'. ע"ש חולין ד' קטו ע"א כנשי' ד"ה וסלמנדרא;

מוסף רש"י

ומקצועותיו לו. שהיה מנוגע [מנוחות 17]. שלחנו של אדם מכפר עליו. דענון פרוסה לאורחים (שם) ובשמיטת; לע"ש;

הדרן עלך סכת חגיגה

חומר בקודש פרק שלישי חגיגה

כו.

עין משפט
גד מצוה

סד א מ"י פ"א מהל' ממלאי משכן ומשכן הלכה יא וצ"ע מה שמכנס מזה הכ"מ צפ"ד מהל' כלים הל' ד: [

רבינו הגנאל

הוא איקרי עץ שנאמר המוכח עץ שלש אמות גבוה וארכו שתיים אמות ומקצועותיו לו וארכו וקיריתו עץ וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה' אלמא דמקרי עץ ומשום הכי בעינן להיתרו מטלטל מלא וריקם זו ההלכה כולה ע"ש השלחן שצפוי אינו מבטל העץ שלו היא באה פירשונו והרבה טעו בה דכתיב על השלחן הטהור מכלל דיימנן הוא טמא והשלחן פשוטי כלי עץ הוא ומסגרתו למטה היתה. והביא (בתוספתא) ששלחן שנטמא מטבילין אותו בדמנו אפי' בשבת. משום דמטלטל ומעשה וריקם. ומעשה שהטבילו הטהרה בלילי יום כ"ה). חוץ ממוכה הזהב והזהב הנחושת שהן כקרקע. דכתיב מזהב אדמה וכתוב והטהרה והמזבחות [אתקדש מזהבוחן להדרי דלהו כוליהו כאדמה דלא מקבלי טומאה. וחכמים מטמאין מפני שהן מצופין. אי בעי תימא לר' אלעזר קאמרי ליה דקאמר טעמא מפני שהן כקרקע דלא מטמו. הא לאו הכי הוה מטמא. והא פשוטי כלי עץ (פשוטי) ניהו ולא מטמו. וכי תימא משום דמצופין. דברי חכמים לר' אליעזר הבימה הא דאמרת דמטמו משום שצפוי מיבטול בטיל ציפוריה והוה להו כלי עץ. אלא בין משום שהן מצופין בין משום שהן כקרקע אפי' הכי טעונין (ט) טבילה לפי שנינו כל הכלים טעונין טבילה ואפי' המזבח. א"ר אליעזר תלמידי חכמים אין אור של גיהנם שולטת בהן ק"ו מסלמנדרא ומה סלמנדרא שהיא תולדת אש הסך מדמו אין אור שולט בו. ת"ח (שמשמשין) שלכ גופן אש כדכתיב הלא כה דברי כאש עאכ"ו. אמר ר"ל אפי' פושעי ישראל אין אור של גיהנם שולטת בהן ק"ו ממוכה הזהב ומה מזהב הזהב שאין צפוי אלא כעובי דינר הוה כמה שנים ואין אור שולט בו פושעי ישראל שהן מליאין מצות כרמון. שנאמר כפלה הרמון רתך. אפי' ירקנין שבך מלאין מצות כרמון עאכ"ו: הדרן עלך חומר בקודש וסליקא ליה מסכת חגיגה. האל יכיר מבעני אף ורוננו והימיה ותוהב.

(א) נראה ש"ל כללי יוש" ובתוספתא הגי' שבעטלו המטרה ביו"ט ואפשר שלפני רבינו היה הגי' כללי יוש" ובידולאמי אלא תסם הטבילה את המטרה וגי' התוספתא שהביא רבינו נראה עיקר דר"ק. (ב) לכאורה משמע דתכמים נמי ס"ל ללא בעי טבילה ולא פליגי רק בטעמא ודברי רבינו י"ט.

רחמנא קרייה עץ. אף כשהוא מנופה: שולחנו מכפר עליו. בהכנסת אורחין: הכי גרסינן מוצח הנחשט דכתיב מוצח אדמה הכסוב קראו אדמה. למוצח שמעלין עליו העולות והשלמים והיינו מוצח הנחשט: אדרכה משום דמלופין ניהו ועמאלו. דאי לאו מנופה יש להם לטהרם משום כלי עץ העשוי למחט: מאי דעסיך. דילפת טעמא מדקרינאו אדמה הא לאו הכי טמאין אע"ג דעסויין למחט: מפני שהן מצופין. ובעי למימר שהצפוי מבטלן והוי להו ככלי מתכות: מיבטל בטיל ציפויין לגבייהו. דרחמנא קרא עץ לכולהו וכלאו האי קרא נמי לא מקבלי טומאה: סלמנדרא. * מיה הנבראת מן האור כשזוערין אש זמקוס אחד שזע שנים תמיד כלי הפסק: כעובי דינר ופכ' דכר מועט. לא חסר והכע דעשה צו נס:

הדרן עלך חומר בקודש
וסליקא לה מסכת חגיגה

דרחמנא קרייה עץ (ב) דכתיב (א) המזבח עץ שלש אמות גבוה וארכו שתיים אמות ומקצועותיו לו וארכו וקיריתו עץ וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה' פתח במזבח וסיים בשלחן רבי יוחנן וריש לקיש דאמרי תרוייהו בומן שבית המקדש קיים מוצח מכפר על אדם עכשיו שלחנו של אדם מכפר עליו: כל הכלים שבמקדש יש להם שניים כו': מוצח הנחושת דכתיב (ב) מוצח אדמה תעשה לי מוצח הזהב דכתיב (ג) המנורה והמזבחות איתקוש מזבחות זה לזה: וחכמים אומרים מפני שהן מצופין: אדרכה כיון דמצופין ניהו מיטמאו אימא וחכמים מטמאין מפני שהן מצופין ואב"א רבנן לר"א קאמרי מאי דעתיך משום דמצופין * מיבטל בטיל צפויין גבייהו א"ר אבהו אמר ר"א ת"ח אין אור של גיהנם שולטת בהן ק"ו מסלמנדרא ומה סלמנדרא שתולדת אש היא הסך מדמה אין אור שולטת בו ת"ח שכל גופן אש דכתיב הלא כה דברי כאש נאם ה' על אחת כמה וכמה (א) אמר ריש לקיש אין אור של גיהנם שולטת במושעי ישראל קל וחומר ממוכה הזהב מה מוצח הזהב שאין עליו אלא כעובי דינר זהב כמה שנים אין האור שולטת בו פושעי ישראל שמלאין מצות כרמון דכתיב (ב) כפלה הרמון רתך (א) אל תקרי רתךך אלא רקנין שבך על אחת כמה וכמה:

הדרן עלך חומר בקודש וסליקא לה מסכת חגיגה

סלמנדרא. החלד והעכבר תרגמם יהונתן כרכושטא וסלמנדרא. ערוך: פושעי ישראל אין אור של גיהנם בו. נראה לי דלאו בפושעי ישראל בגופן דהא אמרינן זרשא השנה (דף ט"ז) פושעי ישראל בגופן גיהנם כלה והם אינם כלים אלא בפושעי קנת קאמר ומשום דמסיק להו אדרכה לכולהו חוץ מנועלי הכותית (ב) (ד) (דמנשקף ליה) עלרמיה כדאמר זריש עושין פסין (עירובין דף י"ט). וכי אמרינן צסוף הזהב (צ"מ דף נ"ח): הכל יורדין ועולין חוץ משלשה לאו בגיהנם מיירי אלא זמקוס אחד לידון פסין יורדין ואף הנידיון לאחר שנים עשר עולין ואין נידונין יותר משנה תמימה (א) :

הדרן עלך חומר בקודש וסליקא לה מסכת חגיגה

שאין בו אלא עובי דינר. צתגומאש שיהיה משה תמימה על זה אי אפשר שלא יסדק הכול ואמר לו המקום כך דרכי באש של מעלה אש אוכלה אש ואינו מכלה כדכתיב והסנה איננו אוכל (שמות ג) :

שלחנו של אדם מכפר. גדול כח הלגימא כדאיתא בהגדת חלק (מסנהדרין דף ק. א): מזבח אדמה תעשה לי. וכי מוקמי לה צנחסי פרק קדשי קדשים (דף נ"ח). וחס' גבי מוצח אצנים להאי קרא דמוצח אדמה אמר הר"ר אלחנן דקאי לתרוייהו ולמורי נראה לפי שהיה מוצח של משה זמקוס מוצח של אצנים של צית עולמים וכי האי גוונא דריש התס (דף נ"ט). כי מוצח הנחשט אשר לפני ה' קטן מהכיל ודריש ליה מוצח אצנים זמקוס מוצח דנחושת: ואיבעית אימא רבנן דר"א ב'ו'. וקשה למה לי

השלחן הטהור מכלל שיהיה טמא מופק ליה משום ציפוי דאף צמזמחות נמי הוה מטמא (ר"א) משום ציפוי אי לאו טעמא דכקרקע ניהו ללישנא זבתא אע"פ דרחמנא קרינאו עץ אש כן השלחן נמי טמא אע"ג דאיכרי עץ משום ציפוי וללישנא קמא דמוקי לה כרצנן דמטמא ולא בטיל הציפוי לגבי עץ ומירצן הר"ר אלחנן דאליעזר דאפי' קרא דהשלחן דאף צמזמחות נמי לא ידעינן ליה שיהיה בטיל לגבי הציפוי אלא משום דיליף משלחן דאף על גב דמיקרי עץ המורה שטמא משום ציפוי ורצנן דאמרי מבטל בטיל ציפוי לגבייהו אמרי מדאליעזר דלרצוי שלחן דהא מסבירא טמא משום ציפוי אלא ודאי לאשמועינן דאע"ג שיש לו ציפוי רצין קרא לרצוי דמקבל טמא ודאי לאו הרצוי הציפוי בטיל א"כ ממיילא גבי מוצח דליכא רצוי הציפוי בטיל ללישנא זבתא:

סלמנדרא. החלד והעכבר תרגמם יהונתן כרכושטא וסלמנדרא. ערוך: פושעי ישראל אין אור של גיהנם בו. נראה לי דלאו בפושעי ישראל בגופן דהא אמרינן זרשא השנה (דף ט"ז) פושעי ישראל בגופן גיהנם כלה והם אינם כלים אלא בפושעי קנת קאמר ומשום דמסיק להו אדרכה לכולהו חוץ מנועלי הכותית (ב) (ד) (דמנשקף ליה) עלרמיה כדאמר זריש עושין פסין (עירובין דף י"ט). וכי אמרינן צסוף הזהב (צ"מ דף נ"ח): הכל יורדין ועולין חוץ משלשה לאו בגיהנם מיירי אלא זמקוס אחד לידון פסין יורדין ואף הנידיון לאחר שנים עשר עולין ואין נידונין יותר משנה תמימה (א) :

הדרן עלך חומר בקודש וסליקא לה מסכת חגיגה

שאין בו אלא עובי דינר. צתגומאש שיהיה משה תמימה על זה אי אפשר שלא יסדק הכול ואמר לו המקום כך דרכי באש של מעלה אש אוכלה אש ואינו מכלה כדכתיב והסנה איננו אוכל (שמות ג) :